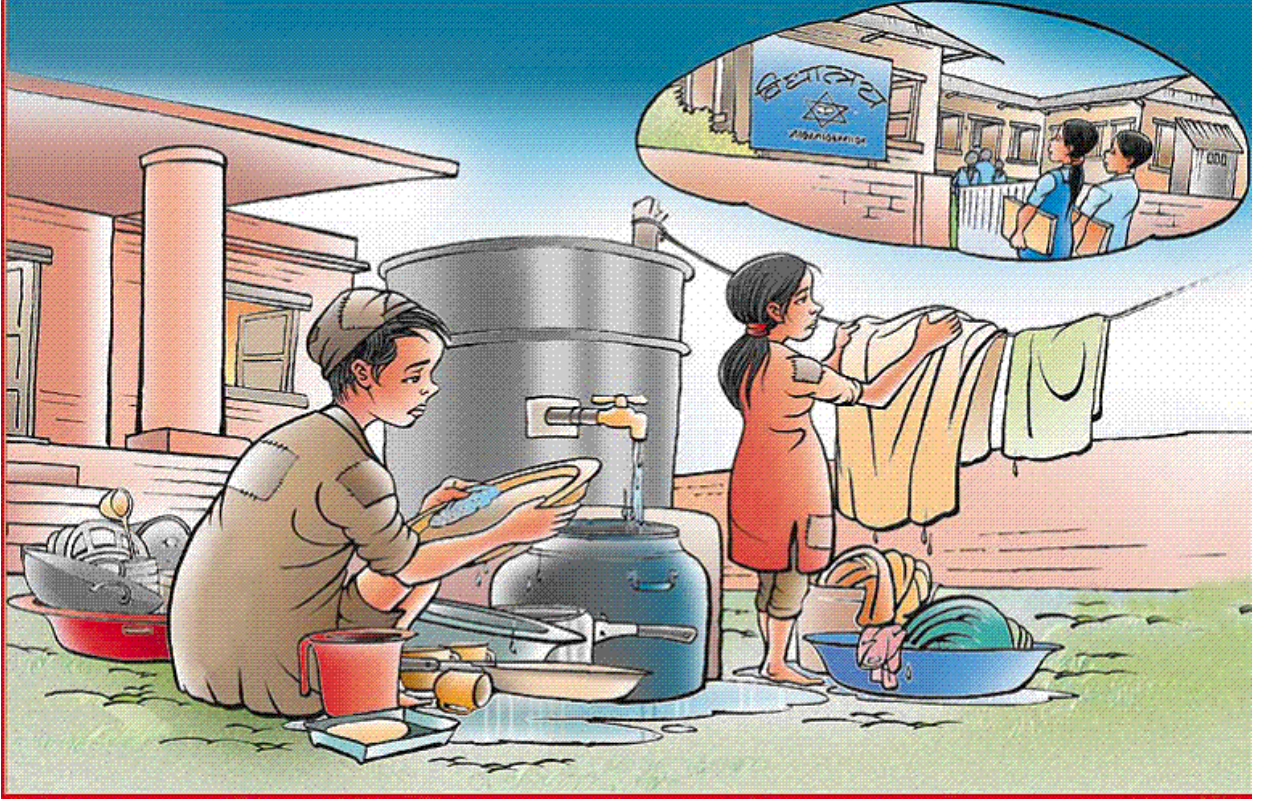

काठमाँडौंमा घरेलु बाल श्रमिकको अवस्था सर्वेक्षण प्रतिवेदन २००९

समाज सेवा तथा मानव अधिकारमा महिला र बालबालिका
(सिविस)

चावहिल काठमाँडौं

www.cwish.org.np

काठमाडौंमा घरेलु बाल श्रमिकको अवस्था २००९

समाज सेवा तथा मानव अधिकारमा महिला र बालबालिका (सिबिस) ले विगत १६ वर्षदेखि घरेलु बाल श्रमको क्षेत्रमा शिक्षा, जनवकालत, उदार, कानुनी सहायता, सशक्तिकरण लगायतका विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । यस सन्दर्भमा हरेक वर्ष बाल श्रम विरुद्ध विश्व दिवसको सन्दर्भ पाउँदा सिबिसले घरेलु बाल श्रमको क्षेत्रमा आएका प्रवृत्तिगत परिवर्तनहरूको तथ्यांक सार्वजनिक गर्दै आइरहेको छ । यस सन्दर्भमा सन् २००९ मा काठमाडौं उपत्यकामा घरेलु बाल श्रमिकहरूको अवस्थाको बारेमा पहिचान गर्न ९ वटा वडाहरूमा घरधुरी सर्वेक्षण गरेको थियो । काठमाडौं महानगरपालिका अन्तर्गतका सघन शहरी क्षेत्र देखि विकासोन्मुख शहरी क्षेत्रसमेतलाई समानुपातिक रूपमा नमुना लिइ त्यस क्षेत्रका सबै घरधुरीहरूमा सर्वेक्षण गरिएको थियो । यसका लागि सिबिसले स्थानीय बाल संरक्षण समिति, सामुदायिक प्रहरी तथा सेवा समितिहरू र काठमाडौं महानगरपालिका र यसका वडा कार्यालयहरूसँग सहकार्य गरेको थियो । सिबिसले काठमाडौं महानगरपालिका क्षेत्रका वडा नं. ३, ६, ७, १४, ३१, ३२, ३३, ३४ र ३५ गरी ९ वटा वडाहरूमा सर्वेक्षण सम्पन्न गरेको थियो । सर्वेक्षण गरिएका वडाहरूमा २३२४ घरेलु श्रमिकहरूको सर्वेक्षणबाट पहिचान भएका थिए । वडागत रूपमा घरधुरी, परिवार संख्या तथा घरेलु श्रमिकहरूको अनुपात निम्नानुसार पाइएको छ :

वडा नं.	सर्वेक्षण गरिएको घर संख्या	सर्वेक्षण गरिएको परिवार संख्या	पहिचान भएका घरेलु श्रमिकको संख्या	सर्वेक्षण गरिएको घरेलु श्रमिकको संख्या	घरधुरी र परिवार तथा घरेलु श्रमिकको अनुपात
वडा नं. ३	3856	7715	391	251	20
वडा नं. ६	2798	5105	168	153	30
वडा नं. ७	2153	4932	171	242	29
वडा नं. १४	3499	11756	509	402	23
वडा नं. ३१	783	3340	119	110	28
वडा नं. ३२	2147	5264	373	234	14
वडा नं. ३३	2236	4472	347	218	13
वडा नं. ३४	5299	10869	1215	424	9
वडा नं. ३५	3960	17677	410	290	43
जम्मा	26731	71130	3703	2324	19

घरेलु श्रमिकको अवस्था विवरण

- कुल २३२४ घरेलु श्रमिकहरु मध्ये १५७५ (६७.७७ प्रतिशत) महिला तथा ७४९ (३२.२३ प्रतिशत) पुरुषहरु पाइएको छ । बालबालिकाको सन्दर्भमा भने १४ वर्ष भन्दा कम उमेर समुहमा ६५ प्रतिशत बालिका र ३५ प्रतिशत बालक पाइएको छ भने १४ देखि १८ वर्ष उमेर समुहमा ६२ प्रतिशत बालिका र ३८ प्रतिशत बालक पाइएको छ ।
- उमेरका आधारमा हेर्ने हो भने कुल २३२४ मध्ये १४२९ जना (६१.४८ प्रतिशत) १८ वर्ष भन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरु, ५३५ जना (२३.०२ प्रतिशत) १८ वर्षभन्दा बढी उमेरका वयस्कहरु पाइएको छ । ३६१ जनाले (१५.५३ प्रतिशत) भने आफ्नो उमेर निश्चित गर्न सकेनन् । यसरी उमेर बताउन नचाहनेहरु अधिकांश बालबालिकाहरु पाइएको थियो । यस मध्ये पनि ६९६ जना भण्डै ३० प्रतिशत १४ वर्ष भन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरु पाइएको थियो । १४ वर्ष भन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरुलाई काममा लागउनु कानुनी अपराध हो ।
- ठुलो संख्यामा घरेलु श्रमिकहरुको जन्म दर्ता नभएको पाइएको छ । ५०.३४ प्रतिशत ११७० जनाले मात्र आफ्नो जन्म दर्ता भएको बताएका छन् भने बाँकी ११५४ जना (४९.६६ प्रतिशत) ले भने आफ्नो जन्म दर्ता नभएको बताएका छन् । बाल श्रमिकहरुको सन्दर्भमा हेर्ने हो भने १४२९ मध्ये ६६२ जनाले (४६.३२ प्रतिशत) मात्र जन्म दर्ता भएको बताएका छन् ।
- जातजातीका आधारमा पहिचान गर्दा अधिकांश घरेलु श्रमिकहरु जनजाती समुदायबाट आएको पाइएको छ । कुल २३२४ मध्ये १२८१ (५५.१ प्रतिशत) जनजाती, ५१२ (२२ प्रतिशत) क्षेत्री, ३८९ (१६.७ प्रतिशत) ब्राम्हण र ५६ जना (२.४ प्रतिशत) दलित समुदायको पाइएको छ । ८६ जनाले जातजाती बताउन चाहेनन् । यस क्षेत्रमा रहेका बालश्रमिकहरुलाई हेर्ने हो भने दलित समुदायबाट आएकाहरुमध्ये ८५.७१ प्रतिशत (४६/५६), जनजातीमा ६४.३२ प्रतिशत (८१८/१२८१), ब्राम्हणमा ६५.८१ प्रतिशत (२४९/३८९) तथा क्षेत्री समुदायमा ५८.७९ प्रतिशत (२९५/५१२) १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरु पाइएको छ ।
- काठमाडौंमा काम गरिरहेका २३२४ घरेलु श्रमिकहरुको गृह जिल्लाको पहिचान गर्दा काठमाडौं उपत्यकाबाट मात्र २४० जना रहेको पाइएको छ । त्यसै गरी काभ्रे (१९८), दोलखा (१५९), धादिंग (१४९), सिन्धुपाल्चोक (१४४) र रामेछाप (१२३) मुख्य ५ जिल्लाका रूपमा देखा परेका छन् । त्यसैगरी ११० जनाले आफ्नो गृहजिल्ला बताउन सकेनन् ।
- सर्वेक्षणमा सहभागी कुल २३२४ घरेलु श्रमिकहरुमध्ये २४३ जना (१०.४६ प्रतिशत) गैरआवासीय (आंशिक कालिन) तथा बाँकी २०८१ जना (८९.५४ प्रतिशत) पूर्णकालिन घरेलु श्रमिकहरु पाइएको छ ।
- अधिकांश घरेलु श्रमिकका अभिभावक तथा परिवारहरुलाई उनीहरुले कहाँ काम गरिरहेका छन् भन्ने थाहा भएको बताएका छन् । कुल २३२४ घरेलु श्रमिकहरुमध्ये २२५१ जनाले (९६.८५ प्रतिशत) यस्तो उत्तर दिएका हुन् ।

- ८६.४५ प्रतिशत (२००९) घरेलु श्रमिकहरूले नियमित रूपमा परिवारसँग भेटघाट तथा सम्पर्क गर्न पाइने गरेको बताएका छन् । १४२९ बाल श्रमिकहरूको सन्दर्भमा १३१७ जनाले परिवारसँग भेटघाट गर्न पाइने गरेको बताएका छन् ।
- घर तथा परिवार नै छाडेर श्रममा संलग्न हुनुपर्ने कारणमा १४२९ बालश्रमिकहरूले विभिन्न कारणहरू बताएका छन् । एक वा एक भन्दा बढी कारणले गर्दा बालबालिकाहरू यस श्रममा आएको देखिन्छ । ९५.७३ प्रतिशत (१३६८) आर्थिक गरिबीका कारणले, ३२.८९ प्रतिशत (४७०) शिक्षाको आशाले, ५.४६ प्रतिशत (७८) घरेलु हिंसाले, ११.६२ (१६६) शहरी आकर्षणले र ०.८४ प्रतिशत (१२) सशस्त्र द्वन्दका कारणले घर छाडेर श्रममा संलग्न हुन परेको बताएका छन् । भण्डै २२ प्रतिशत घरेलु श्रमिकहरूले रोजगारदातासँग कुनै पनि किसिमको सम्झौता नभएको बताएका छन् ।
- यसरी घर छाडेर श्रममा संलग्न भएका बाल श्रमिकहरूलाई विभिन्न व्यक्ति तथा परिवारका सदस्यहरू स्वयंले यस क्षेत्रमा संलग्न गराएको पाइएको छ । कुल १४२९ घरेलु बाल श्रमिकहरूमध्ये ५३.३३ प्रतिशत (७६२) लाई बाबुआमाले, २१.४१ प्रतिशत (३०६) लाई परिवारका अन्य सदस्यले, १९.२० प्रतिशत (२७४) लाई कथीत नातेदारहरूले, ५.५७ प्रतिशत (८०) गाउँका अन्य व्यक्तिहरूले र ०.४९ प्रतिशत (७) लाई नचिनेका व्यक्तिहरूले श्रमक्षेत्रसम्म ल्याएको बताएका छन् ।
- २३२४ मध्ये १८१६ जनाले (७८.१४ प्रतिशत) रोजगारदातासँग काम शुरु गर्नु अघि सम्झौता गरेको बताएका छन् । यसरी सम्झौता गर्नेहरूमा अधिकांशले १७६५ले मौखिक र ५० जनाले मात्र लिखित सम्झौता गरेको बताएका छन् ।
- कुल २३२४ घरेलु श्रमिकहरूमध्ये अधिकांशले विहान सबेरै देखि काम शुरु गर्ने र राती अवेर सम्म काम गर्ने गरेको बताएका छन् । ४२.५१ प्रतिशत (९८८) जनाले विहान ६ बजेभन्दा अगाडी नै तथा ४५.९६ प्रतिशतले (१०६८) जनाले विहान ६ देखि ८ बजेभित्रमा काम गर्न शुरु गर्ने गरेको बताएका छन् । त्यस्तै ६४.४६ प्रतिशत (१४९८) जनाले साँझ ८ बजेदेखि १० बजेसम्म काम सकाउने, १८.०७ प्रतिशत (४२०) जनाले राती १० बजे पछिमात्र काम सकिने गरेको र केवल ५.८५ प्रतिशत (१३६) जनाले मात्र साँझ ६ बजेसम्म काम सम्पन्न गरिसक्ने बताएका छन् । १८ वर्ष भन्दा कम उमेरका १४२९ बाल श्रमिकहरूको सन्दर्भमा भने ४३.६० प्रतिशत (६२३)ले विहान ६ बजेभन्दा अगावै काम शुरु गर्ने र ८७.२६ प्रतिशतले (१२४७) ले साँझ ६ बजेभन्दा पछि पनि काम गरिरहने बताएका छन् । यी मध्ये १७.९८ प्रतिशत (२५६) ले त भन राती १० बजे भन्दा पछि मात्र काम सकिने गरेको बताएका छन् ।
- यस अवधीमा घरेलु श्रमिकहरूले गर्ने कामको प्रकृतिलाई हेर्दा ६०.६३ प्रतिशतले भान्साको काम, ७१.३० प्रतिशतले सरसफाइको काम, १६.८७ प्रतिशतले बालबालिका तथा वृद्धवृद्धाको हेरचाहको काम, ४.०९ प्रतिशतले रोजगारदाताको व्यवशायमा सघाउने काम, २९.३९ प्रतिशतले किनमेलको काम र ५.९४ प्रतिशतले यी उल्लेख भएका सबै कामहरू गर्ने गरेको बताएका छन् ।
- सर्वेक्षणमा सहभागी घरेलु श्रमिकहरूको दैनिक काम गर्ने समयको बारेमा अध्ययन गर्दा ३२.५७ प्रतिशत घरेलु श्रमिकहरूले दैनिक ६ देखि ८ घण्टा, २८.७४ प्रतिशतले दैनिक ४ देखि ६ घण्टा, १४.२९ प्रतिशतले दैनिक ४

घण्टा वा त्यसभन्दा कम, १०.०७ प्रतिशत घरेलु श्रमिकहरूले दैनिक ८ देखि १० घण्टा र ८.६५ प्रतिशतले दैनिक १० घण्टाभन्दा बढी काम गर्ने गरेको बताएका छन् ।

- १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बाल श्रमिकहरूको कार्यसमय हेर्दा १४.१४ प्रतिशत (२०२), ४ घण्टा वा सो भन्दा कम, ३०.७२ प्रतिशत (४३९) ४ देखि ६ घण्टा, ३१.८४ प्रतिशत (४५५) ६ देखि ८ घण्टा, १०.२२ प्रतिशत (१४६) ८ देखि १० घण्टा, ८.१२ प्रतिशत (११६) १० घण्टाभन्दा बढी समय दैनिक काम गर्ने गरेको पाइएको छ । नेपालको प्रचलित कानून अनुसार बालबालिका लाई दैनिक ६ घण्टाभन्दा बढी समय काममा लागउन पाइदैन ।
- घरेलु श्रमिकहरूको कम काम हुने समयको पहिचान गर्दा अधिकांशले अर्थात् ८०.३ प्रतिशतले दिउँसोको समय फुर्सदिलो हुन सकिने बताएका छन् । त्यसैगरी ९.८१ प्रतिशतले साँझको समय, ७.८३ प्रतिशतको विहान र ४ प्रतिशतले केवल विदा र पर्वहरूमा मात्र फुर्सद पाउने गरेको बताएका छन् ।
- यती धेरै काम गरेपछि पनि १०.२० प्रतिशत (२३७) घरेलु श्रमिकहरूले कुनै पनि किसिमको तलब नपाउने गरेको, १८.३७ प्रतिशत (४२७) लाई तलबको बारेमा केही पनि थाहा नभएको र ६.०७ प्रतिशत (१४१) जनाले केही पनि नबताएको पाइयो । मासिक तलब प्राप्त गर्ने घरेलु श्रमिकहरूमध्ये ४५.४० प्रतिशत (१०५५) ले रु.१००० भन्दा बढी, १३.३८ प्रतिशत (३११) ले रु.५ सय देखि १ हजार सम्म, ६.०७ प्रतिशत (१४१) ले रु.२ सय देखि ५ सय सम्म र ०.५२ प्रतिशत (१२) ले रु.२ सय भन्दा कम तलब पाउने गरेको बताएका छन् । १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बाल श्रमिकहरूको सवालमा भने मासिक तलब रु.१ हजार भन्दा बढी पाउने संख्या ३८.६३ प्रतिशत मात्र, तलब नपाउनेहरूको संख्या १२.६७ प्रतिशत र तलबको बारेमा थाहा नपाउनेहरू १३.८६ प्रतिशत रहेको पाइएको छ ।
- तलब प्राप्त गर्ने बताउने १६६० घरेलु श्रमिकहरूमध्ये ९०.७३ प्रतिशत (१५२६)ले नगद, ३.१५ प्रतिशत (५३) ले जिन्सि, ४.६४ प्रतिशत (७८) ले दुबै तथा ०.९५ प्रतिशत (१६)ले ऋण चुक्ताको रूपमा तलब प्राप्त गर्ने गरेको बताएका छन् ।
- तलब प्राप्त गर्ने घरेलु श्रमिकहरूमध्ये ७०.८७ प्रतिशतले मासिक रूपमा, १७.९० प्रतिशतले वार्षिक रूपमा, २.५६ प्रतिशतले दैनिक तथा ०.४८ प्रतिशतले साप्ताहिक रूपमा तलब प्राप्त गर्ने गरेको बताएका छन् ।
- तलब प्राप्त गर्ने बताउने १६६० घरेलु श्रमिकहरूमध्ये अधिकांशले आफैले (६३.८६ प्रतिशत) लिने गरेको बताए पनि, २६.६२ प्रतिशतको बाबुआमाले, ७.७७ प्रतिशतको परिवारका अन्य सदस्यले र १.६९ प्रतिशतको अन्य व्यक्तिहरूले लिने गरेको बताएका छन् ।
- ७७.८८ प्रतिशत (१८१०) घरेलु श्रमिकहरूले मात्र विदाको सुविधा प्राप्त गर्ने गरेको बताएका छन् । यसरी विदाको सुविधा प्राप्त गर्ने घरेलु श्रमिकहरूमा १०० जनाले (४.३ प्रतिशत) साप्ताहिक, १९६ जनाले (८.४३ प्रतिशत) मासिक रूपमा, १३१७ ले (५६.६७ प्रतिशत) चाडपर्वको अवसरमा र ८६ जनाले (३.७० प्रतिशत) आवश्यकता परेको समयमा विदा प्राप्त गर्ने गरेको बताएका छन् ।
- काम गर्ने स्थानमा खानाको सुविधाबारे प्रश्न गर्दा ७१.३४ प्रतिशतले खाना राम्रो रहेको, १४.६३ प्रतिशतले ठिकै र ०.३० प्रतिशतले खानाको सुविधा नराम्रो रहेको बताएका छन् ।

- सर्वेक्षणमा सहभागी कुल २३२४ घरेलु श्रमिकहरूमध्ये १६३१ जना (७०.१८ प्रतिशत) साक्षर र ६९३जना (२९.८२ प्रतिशत) निरक्षर पाइएको थियो । १८ वर्ष भन्दा कम उमेरका १४२९ बाल श्रमिकहरूमध्ये ८६२ जना (बालिका ४५८/९०१ र बालक ४०४/५२८) विद्यालय गइरहेका, ७० जना (बालिका ६४/९०१ र बालक ६/५२८) अनौपचारिक कक्षामा अध्ययन गरिरहेका र ५ जना बालिकाहरू व्यवशायिक सिप तालिममा सहभागी भइरहेको पाइएको थियो । बाँकी ३५७ बालिका तथा ११० बालकहरू कुनै पनि किसिमको शैक्षिक कार्यक्रमहरूमा सहभागी नभएको पाइएको छ । यो संख्या कुल बाल श्रमिकको संख्यामध्ये ३२.६८ प्रतिशत हो ।
- शैक्षिक कार्यक्रममा संलग्न ९३७ जना बाल श्रमिकहरूमध्ये ८३४ जनाको (८९ प्रतिशत) रोजगारदाताले, ३४ जनाको आफैले, ४२ जनाको अभिभावकले, १८ जनाको संघ संस्थाले र ९ जनाको अन्यले शैक्षिक खर्च ब्योहर्ने गरेका छन् ।
- कुल २३२४ जना घरेलु श्रमिकहरूमध्ये ५४४ जनाले श्रममा संलग्न भइसकेपछि विभिन्न स्वास्थ्य समस्याहरू आएको बताएका छन् । यो संख्या २३.४१ प्रतिशत हो । बाल श्रमिकहरूको सवालमा १४२९ मध्ये २८३ जना (१९.८० प्रतिशत) लाई श्रममा संलग्न भइसकेपछि स्वास्थ्य समस्याहरू आएको बताएका छन् । यसरी स्वास्थ्य समस्या आएको बताउनेहरूमा ७७ जनाले (१४.१५ प्रतिशत) आँखाको समस्या, १२ जनाले (२.२१ प्रतिशत) कानको समस्या, १४२ जनाले (२६.१० प्रतिशत) नाक र घाँटीको समस्या, १७५ जनाले (३२.१७ प्रतिशत) पेटको समस्या, २१ जनाले (३.७ प्रतिशत) नशाको समस्या र ११७ जनाले (२१.५१ प्रतिशत) अन्य विविध समस्याहरू आएको बताएका छन् ।
- घरेलु श्रमिकहरूको लागि आवश्यक पर्दा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने विषयमा रोजगारदाताहरूले नै यो सुविधा उपलब्ध गराउने गरेको पाइएको छ । कुल मध्ये ८३.९३ प्रतिशत (१९५१) रोजगारदाताले, आफ्नै श्रोतबाट १३.७९ प्रतिशत (३२०), अविभावकहरूले १.०६ प्रतिशत (२५) र बाँकि विभिन्न संघसंस्था तथा सरकारी कार्यक्रमहरूमार्फत यस्तो सेवा उपलब्ध भएको बताइएको छ ।
- सर्वेक्षणमा सहभागी १४२९ घरेलु बाल श्रमिकहरूमध्ये १०५३ जनाले (७३.६९ प्रतिशत) आफुले यो पेशा छाड्न र घर फर्किन चाहेको बताएका छन् । बाँकी ३७६ जनाले (२६.३१ प्रतिशत) यसैमा आफुले निरन्तरता दिन चाहेको बताएका छन् ।
- यसरी घर फर्किन इच्छुक १०५३ घरेलु बाल श्रमिकहरूमध्ये ६४१ जनाले (४४.८६ प्रतिशत) आर्थिक आय आर्जन कार्यक्रम सहयोगको माग, ६८ जनाले (४.७६ प्रतिशत) पारिवारिक मनोविमर्शको माग, १४९ जनाले (१०.४३ प्रतिशत) रोजगारीका लागि व्यवशायिक सिप तालिम, ३९३ जनाले (२७.५० प्रतिशत) शैक्षिक सहयोग माग गरेका छन् ।
- यस पेशा छाडेर घर फर्किन नचाहेका ३७६ जना बाल श्रमिकहरूले आफु घर फर्किन नचाहनुका पछाडी विविध कारणहरू औल्याएका छन् । यस अन्तर्गत अत्यन्तै जिर्ण आर्थिक अवस्था ३५.३७ (१३३), घरेलु हिंसा १७.५५ (६६) र शहरी जीवनप्रतिको आकर्षण ४७.०७ (१७७) रहेको पाइएको छ ।

घरेलु बाल श्रमिकहरूको अवस्था २००७ सँग तुलना गर्दा

सन् २००७ मा सिविसले नै ६९४ जना उपत्यकाका १८ वर्ष भन्दा कम उमेरका घरेलु बाल श्रमिकहरूसँगको सर्वेक्षणको तुलनामा यस सर्वेक्षणले घरेलु बाल श्रमिकहरूको अवस्थामा केही क्षेत्रमा सकारात्मक परिवर्तन आएको देखाएको छ ।

- सन् २००७ मा १४ वर्ष भन्दा कम उमेरका घरेलु बाल श्रमिकहरू ४० प्रतिशत पाइएको थियो भने यस वर्ष यो संख्या ४८.७० प्रतिशत (६९,६१४२९) पाइएको छ ।
- जातीय आधारमा जनजाती समुदायबाट आएका बालबालिकाको संख्या ६९ प्रतिशत रहेकोमा यस वर्ष यो संख्या ५७ प्रतिशतमात्र रहेको छ । त्यस्तै दलित समुदायबाट गत वर्ष ३.६ प्रतिशत रहेकोमा यस वर्ष ३.२२ प्रतिशत रहेको पाइन्छ ।
- गत वर्ष विद्यालय तथा शैक्षिक अवसर प्राप्त गर्ने बाल श्रमिकहरूको संख्या २५.५ प्रतिशत पाइएको थियो भने यस वर्ष यो संख्या ६० प्रतिशत पुगेको छ ।
- गत वर्षको तुलनामा यस वर्ष बाबु आमाले नै काममा लगाइदिएका बचालबालिकाहरूको संख्या ४२ प्रतिशतबाट बढेर ५३ प्रतिशत पुगेको छ । त्यसैगरी आर्थिक गरिबिका कारणले श्रममा संलग्न हुन बाध्य भएको संख्या पनि ५३ प्रतिशतबाट बढेर ९५ प्रतिशत, शिक्षाको आश १९ प्रतिशतबाट बढेर ३३ प्रतिशत, घरेलु हिंसा ८ प्रतिशतबाट घटेर ५ प्रतिशत, द्वन्दका कारण बताउने संख्या ५ प्रतिशतबाट घटेर १ प्रतिशतभन्दाकममा आइपुगेको छ ।
- सन् २००७ मा ४२ प्रतिशत बाल श्रमिकहरूले ८ घण्टा भन्दा बढी समय, ३४ प्रतिशतले मात्र ६ घण्टासम्म काम गरेको पाइएको थियो । यस वर्ष दैनिक कार्यसमयमा ४५ प्रतिशत घरेलु बाल श्रमिकहरूले दैनिक ६ घण्टासम्म र १९ प्रतिशतले मात्र दैनिक ८ घण्टाभन्दा बढी समय काम गरेको पाइएको छ ।
- गत वर्ष तलब नपाएको बताउने बाल श्रमिकहरूको संख्या ४९ प्रतिशत रहेकोमा यस वर्ष ४० प्रतिशत बाल श्रमिकहरूले मात्र तलब नपाएको, थाहा नभएको वा यसवारेमा बताउन नचाहेको पाइएको छ । गत वर्ष ३० प्रतिशत बाल श्रमिकहरूले रु.५सय भन्दा कम तलब पाएकोमा यस वर्ष यो संख्या ७ प्रतिशत मात्र रहेको छ, १४ प्रतिशत बालश्रमिकहरूले मात्र १ हजार रुपियाँसम्म तलब पाएकोमा यस वर्ष ३८ प्रतिशत रहेको पाइएको छ । त्यसैगरी आफैले तलब बुझ्ने बालश्रमिकहरूको संख्या गत वर्षको ४२ प्रतिशतबाट बढेर ६४ प्रतिशत रहेको पाइएको छ ।
- गत वर्ष ५४ प्रतिशत बालश्रमिकहरूले काम छाडेर घर फर्किन चाहेको बताएका थिए भने यस वर्ष यो संख्या बढेर ७४ प्रतिशत पुगेको छ ।

धन्यवाद !

थप जानकारीका लागि,

सिविस (समाजसेवा तथा मानवअधिकारमा महिला र बालबालिका)

चावहिल, काठमाडौं, नेपाल

पो. व. नं. : २१४३३

फोन : +९७७-०१-४४७४६४५, २०६९२९३

इमेल : cwish@wlink.com.np

www.cwish.org.np